

Lahti

***LAHDEN
RAKENNETYÖTTÖMYYS
VIHელიÄISENÄ ONGELMANA***

*Kymmenen (10) esimerkkiä Lahden työllisyystilanteen kompleksisuudesta perusteina miksi
Lahden kannattaa toimia itsenäisenä järjestämisalueena TE25-uudistuksessa*

25.9.2023

LAHDEN KOMPLEKSINEN RAKENNETYÖTTÖMYYS

Lahden työllisyyskehitys on monella tapaa kompleksinen. Sitran tulevaisuussanaston mukaan kompleksisuus kuvaa tilaa, joka ei ole täysin deterministinen, mutta ei myöskään täysin satunnainen. Kompleksisuus ilmenee järjestelmän dynaamisuuden ja eri osien välisen vuorovaikutuksen seurauksena, ja sitä luonnehtii kyky muuttua ja sopeutua järjestelmän sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Yleensä järjestelmän kompleksisuus syntyy järjestelmän osien välisestä vuorovaikutuksesta, eikä niinkään osien omista ominaisuuksista. Termiä käytetään useilla tieteenaloilla teoreettisesta fysiikasta yhteiskuntatieteisiin ja ekologiaan.

SITRAN TULEVAISUUSSANASTO: KOMPLEKSISUUS ([Linkki sanastoon](#))

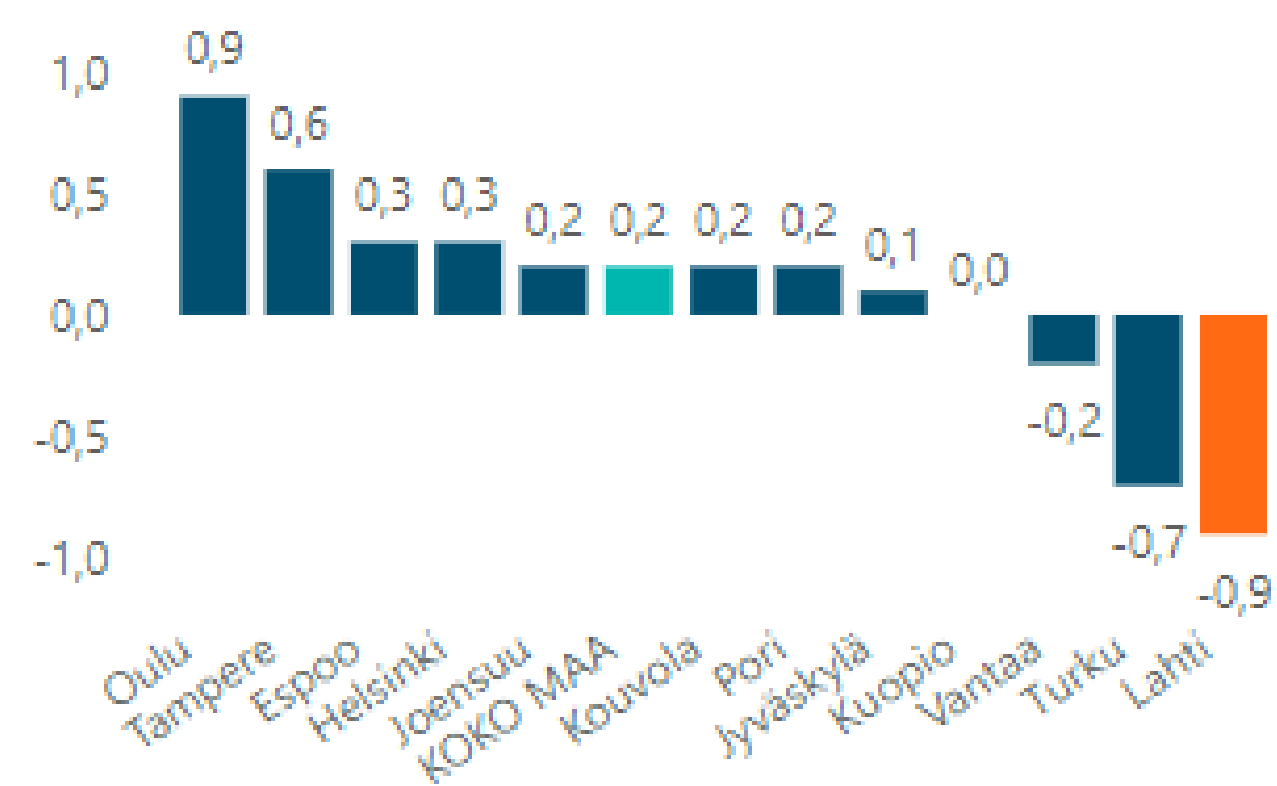
YLE UUTINEN: TYÖTTÖMÄT ([Linkki uutiseen](#))

***ESIMERKKEJÄ LAHDEN
TYÖLLISYYSKEHITYKSEN
KOMPLEKSSISUUDESTA: PLUSSIA***

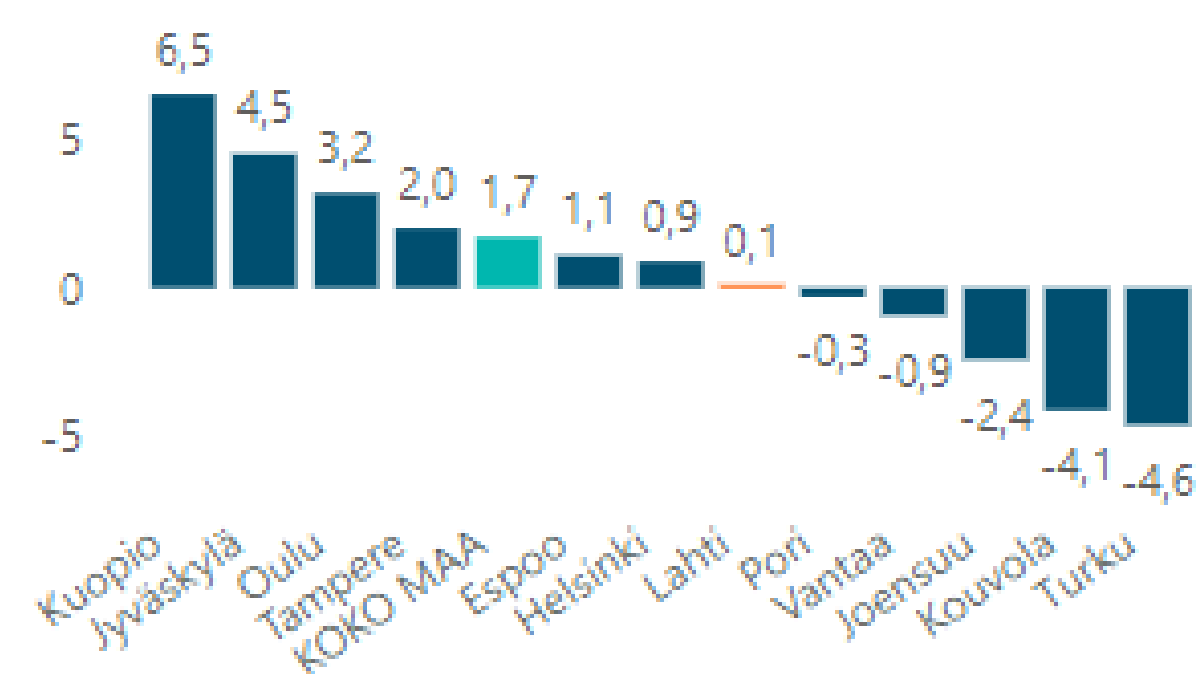
Esimerkki kompleksisuudesta #1: Lahti 12 kk aikana suurin työttömyysasteiden pudottaja

+ PLUSSAA +

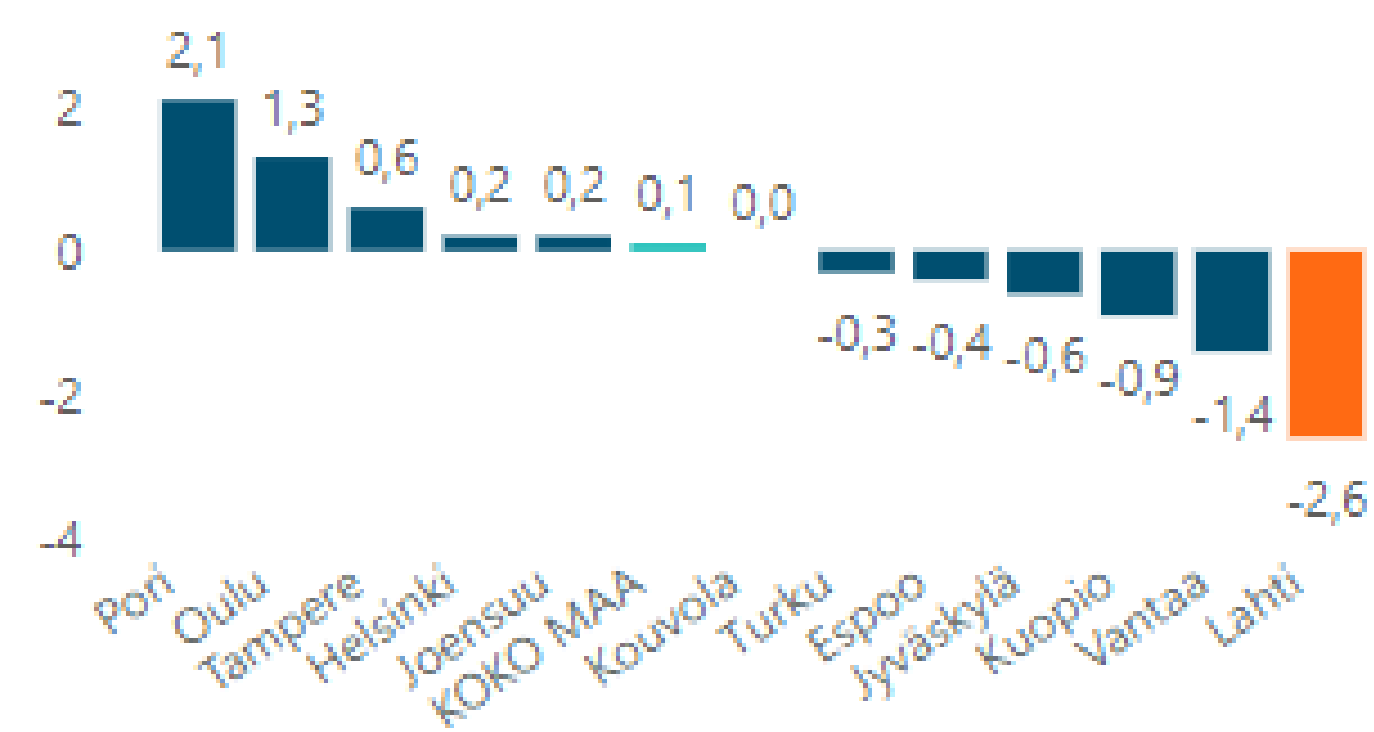
Työttömyysaste (%), muutos edv. % -yks.

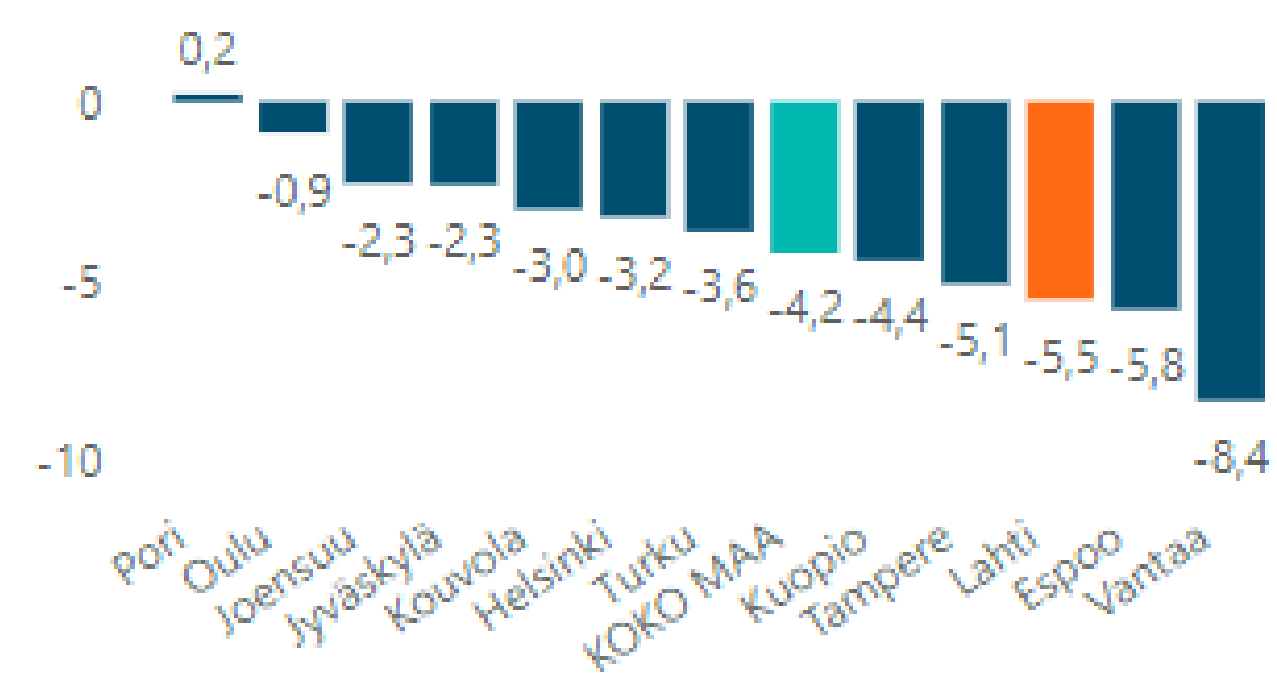
Ulkomaalaisten työttömyysaste (%), muutos edv. % -yks.

Nuorisotyöttömyysaste (%), muutos edv. % -yks.

Rakennetyöttömyysaste (%), muutos edv. % -yks.

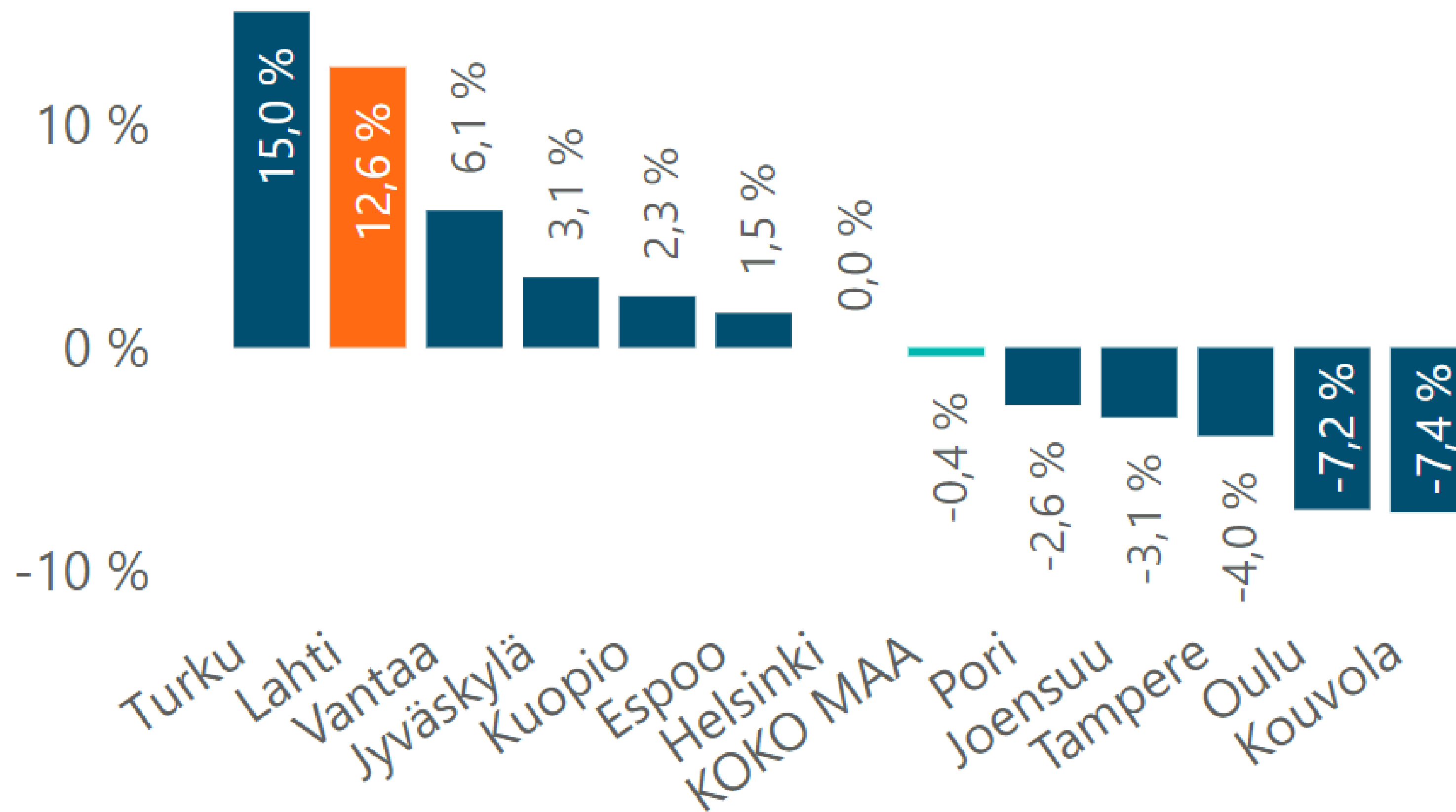

- Lahti oli heinäkuussa 2023 vuoden aikana (12 kk) suurin pudottaja työttömyys-, nuorisotyöttömyysasteissa
- Myös laajassa työttömyysasteessa Lahti oli suurin pudottaja
- Rakennetyöttömyysasteessa Lahti oli 3. suurin pudottaja
- Ulkomaalaisten vertailussa Lahti oli sijalla 5. (nousua +0,1 %-yks.)
- Aktivointiasteessa Lahti oli toiseksi suurin nostaja

→ **Viheliäinen ongelma: työttömyysasteet putoavat nopeasti, samalla ns. sakkomaksut kasvavat**

Lähde: TEM Työnvälitystilasto

Esimerkki kompleksisuudesta #2: Lahti 12 kk aikana 2. suurin aktivointiasteen nostaja

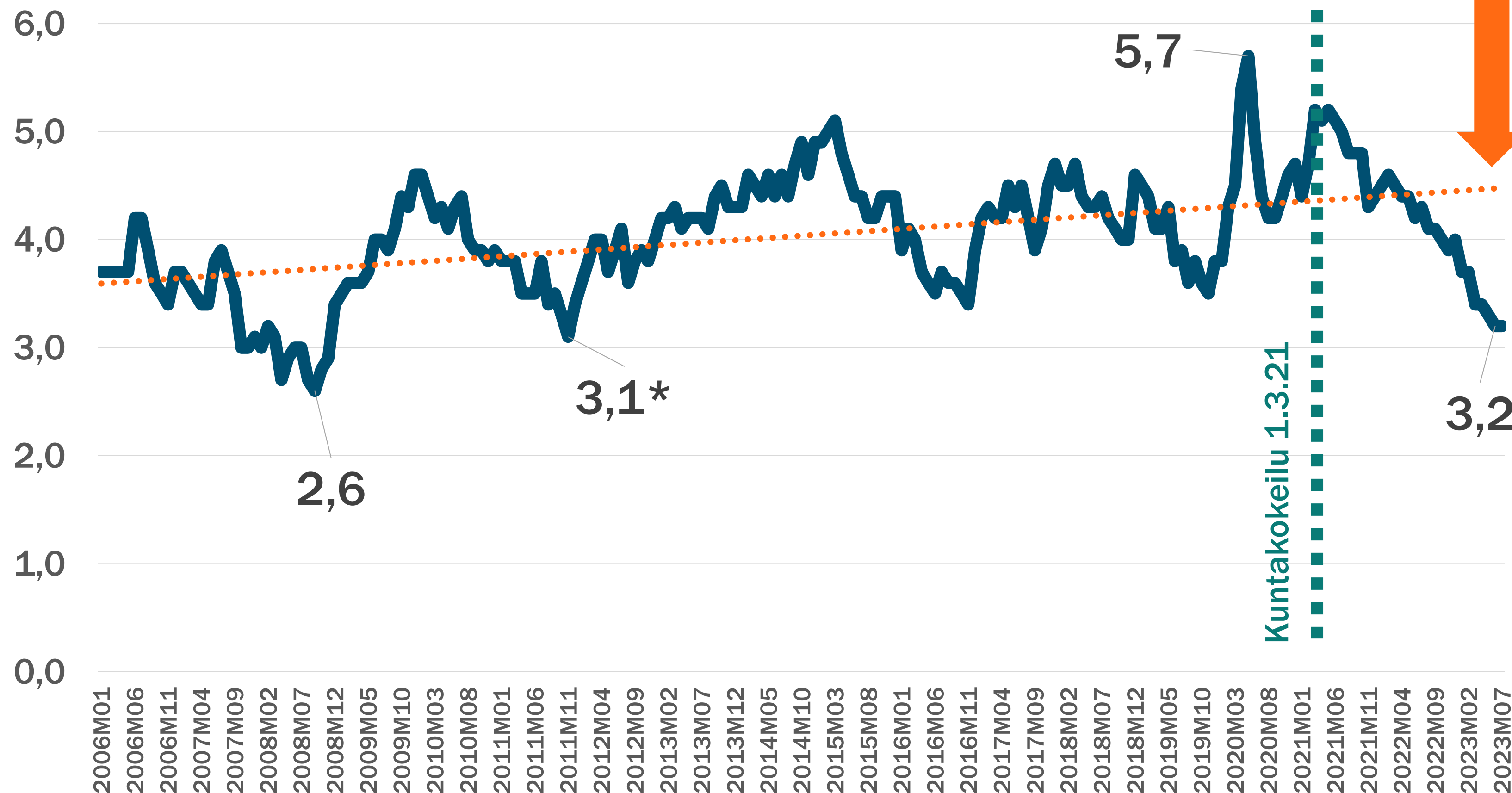
- Lahti oli 2. suurin aktivointiasteen nostaja oli heinäkuussa 2023 vuoden aikana (12 kk)
- Aktivointiasteen muutos Lahdessa oli peräti +12,6 % - % yksikköä
- Koko maassa muutos oli negatiivinen, -0,4 % - yksikköä.

→ Viheliäinen ongelma: aktivointiaste nousee, samalla ns. sakkomaksut kasvavat

Lähde: TEM Työnvälitystilasto

Esimerkki kompleksisuudesta #3: Lahden erotus koko maan työttömyysasteeseen ennätysalhaalla

Työttömyysasteiden kehitys 1/2006 - 7/2023. Lahti vs koko maa. Lahden ja koko maan työttömyysasteiden erotuksen kehitys, %-yks. Lähde: TEM Työnvälitystilasto

- Lahdessa erotus koko maan työttömyysasteeseen on kaventunut vuodessa selvästi
- Pandemian aikana erotus oli pahimmillaan jopa 5,7 %-yksikköä (5/2020)
- Erotusvertailu on kiinnostavampi kuin kk-tason vaihtelun seuranta, koska osoittaa paremmin Lahden erilliskehityksen kokonaistrendeistä
- Lahdella siis aidosti meneillään nopea työttömyysasteen kehitystrendi
- Huom. Kuntakokeilu alkaa 3/21, ks. vihreä katkoviiva

→ **Viheliäinen ongelma: työttömyysasteet putoavat nopeasti ja erotus koko maahan pienenee, mutta ns. sakkomaksut kasvavat**

Lähde: TEM Työnvälitystilasto

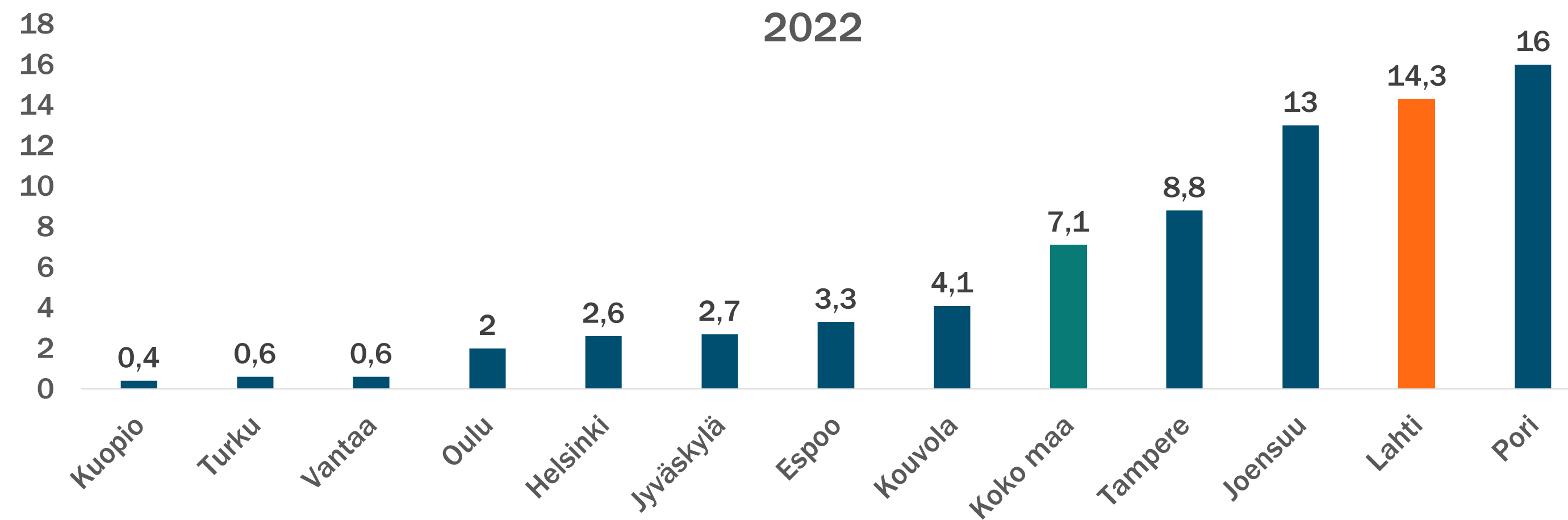
*Edellisen kerran oli pienempi erotus 11/2011

**Huom. Trendin jyrkkä pudotus 12 kk aikana. Heinäkuu 2023: erotus oli 3,2 % yksikköä.

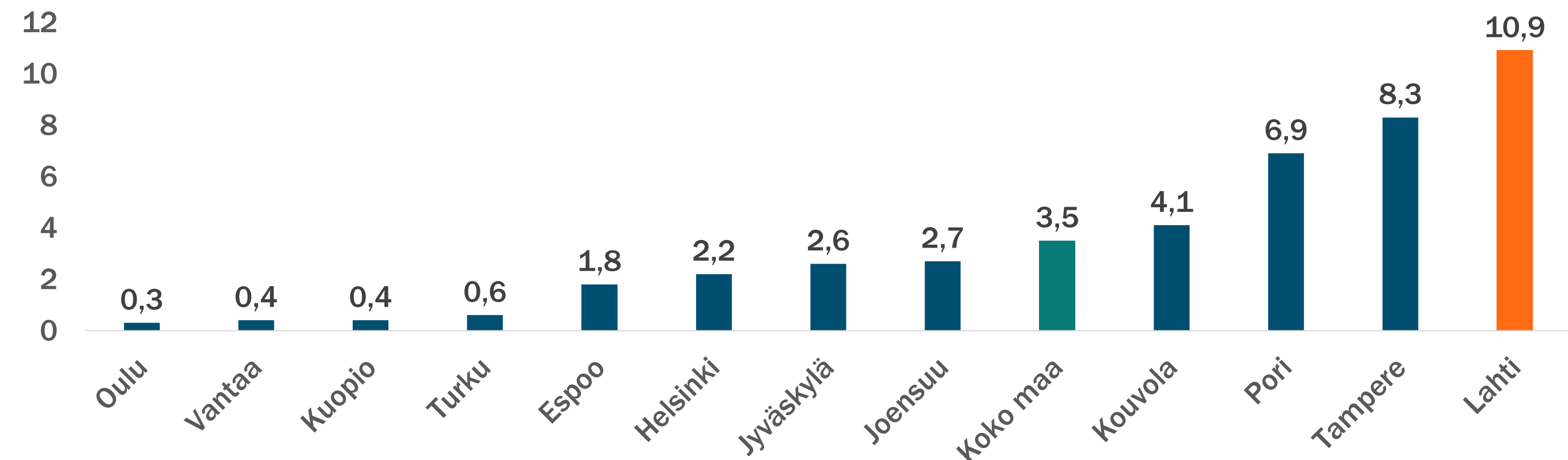
25.9.2023

Esimerkki kompleksisuudesta #4: Lahdessa työttömien terveystarkastusten määrät nousset 2. eniten

Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä (id:5274). Lähde: THL Sotkanet

MUUTOS 2018 - 2022

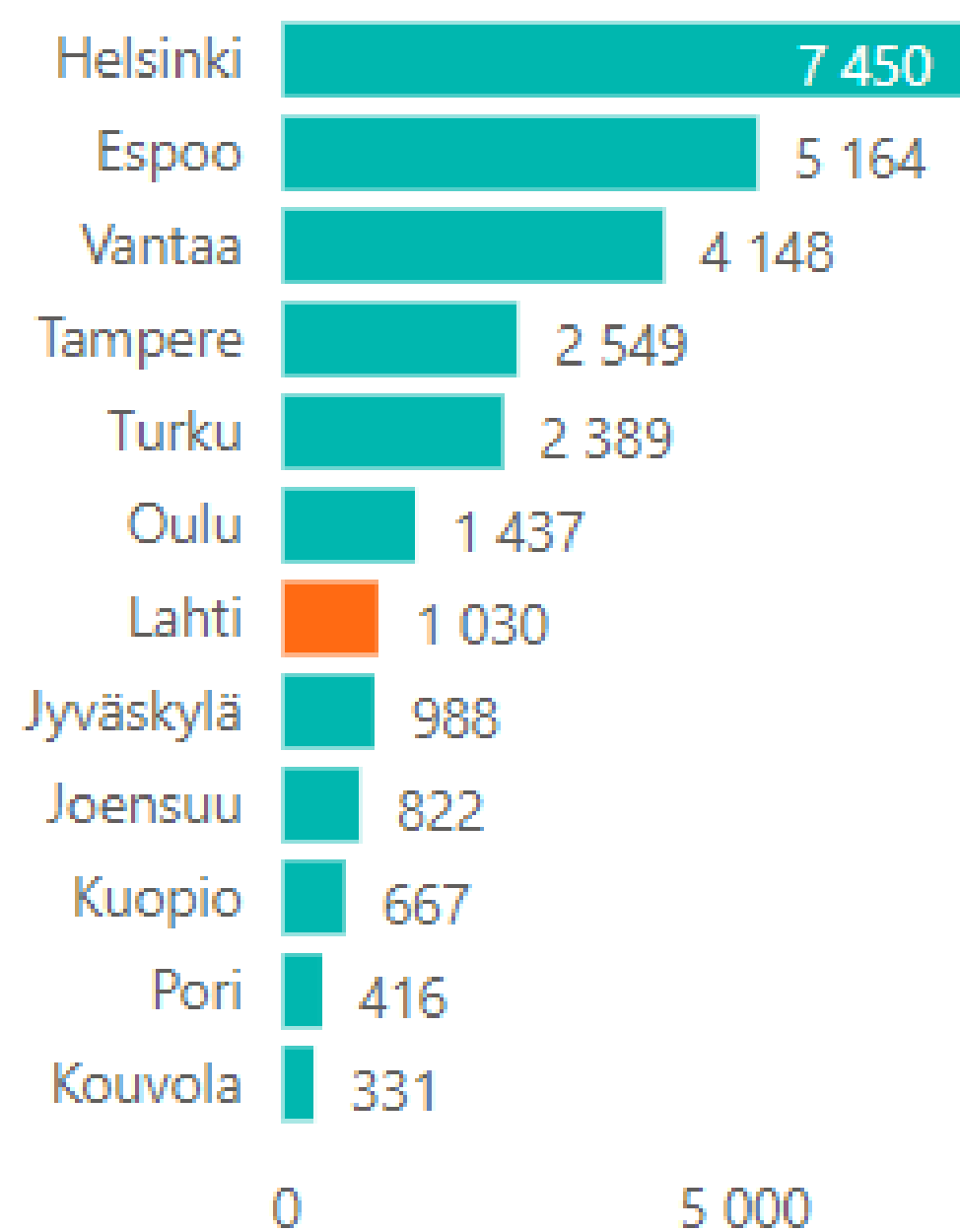

- Lahdessa työttömien terveystarkastuksia oli suurista kaupungeista suhteessa 2. eniten, 14,3 % (eniten Porissa)
- Muutos vuodesta 2018 vuoteen 2022 oli suurin Lahdessa, +10,9 %-yksikköä
- Vuonna 2022 työttömistä 14,3 % osallistui työttömien terveystarkastuksiin

→ Viheliäinen ongelma: Työttömien terveystarkastusten määrä on noussut Lahdessa erittäin nopeasti ja suunta on rakennetyöttömyyden taltuttamiseksi oikea. Akuutti tarve terveystarkastuksille saattaa silti olla todellisuudessa moninkertainen, peilattuna Lahden työttömyystietoihin (mm. ikä, työkykyindikaattorit).

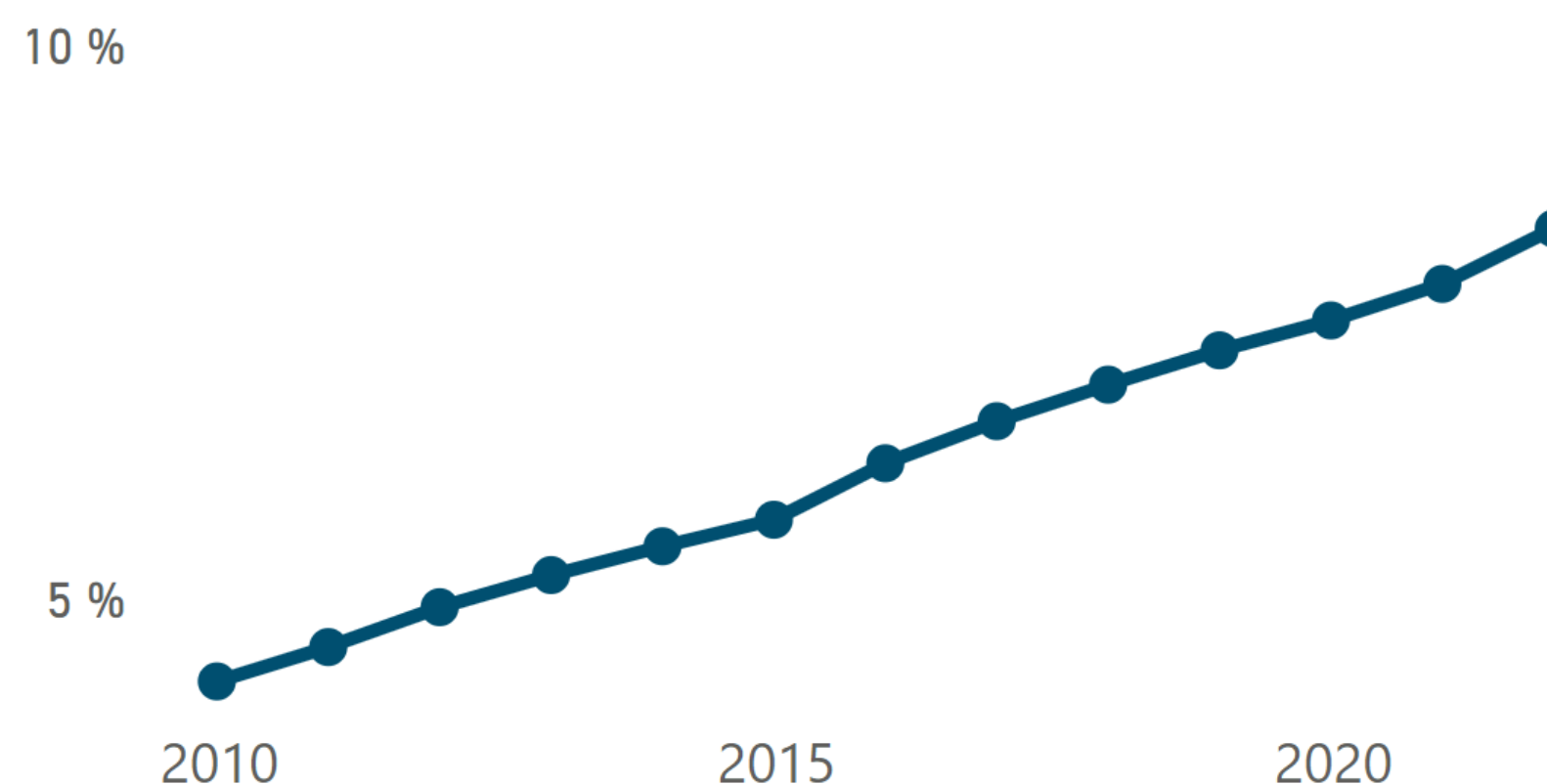
Esimerkki kompleksisuudesta #5: Vieraskielisten määrän nopea kehitys (elinvoiman edellytys tulevaisuudessa) Lahti vs Päijät-Häme

Ulkomaan muuttovetovoima, henkilöä 12 kk aikana

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilastopalvelu. Tiedot 7/2023

Vieraskielisten osuus, %

Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike. Tiedot 2010 – 2022.

- Heinäkuussa 2023 Lahti oli peräti seitsemäntenä (7.) ulkomaan nettomuuton vetovoimassa 12 kuukauden aikana suurimpien kaupunkien vertailussa.
- Vieraskielisten osuus oli vuonna 2022 Lahdessa 8,3 % (yli 10 000 hlö), suurimpien kuntien vertailussa peräti 6. sijalla (mm. Oulu, Jyväskylä ja Kuopio jäävät taakse)

→ **Viheliäinen ongelma: Lahdessa vieraskielisten määrä kehittyi nopeasti. Tämä on positiivinen kehityssuunta ja tärkeä edellytys elinvoiman kehitykselle. Päijät-Hämeen yhteisen TE24-työllisyysalueen järjestämisen vieraskielisten näkökulmasta olisi kuitenkin haasteellista, koska Lahden vieraskielisten ja ulkomaalaistaustaisten volyymit ovat huomattavasti suurempia kuin Päijät-Hämeen muissa kunnissa. (Kahden eri järjestämisalueen malli on perusteltu).**

***ESIMERKKEJÄ LAHDEN
TYÖLLISYYSKEHITYKSEN
KOMPLEKSSISUUDESTA: MIINUKSIA***

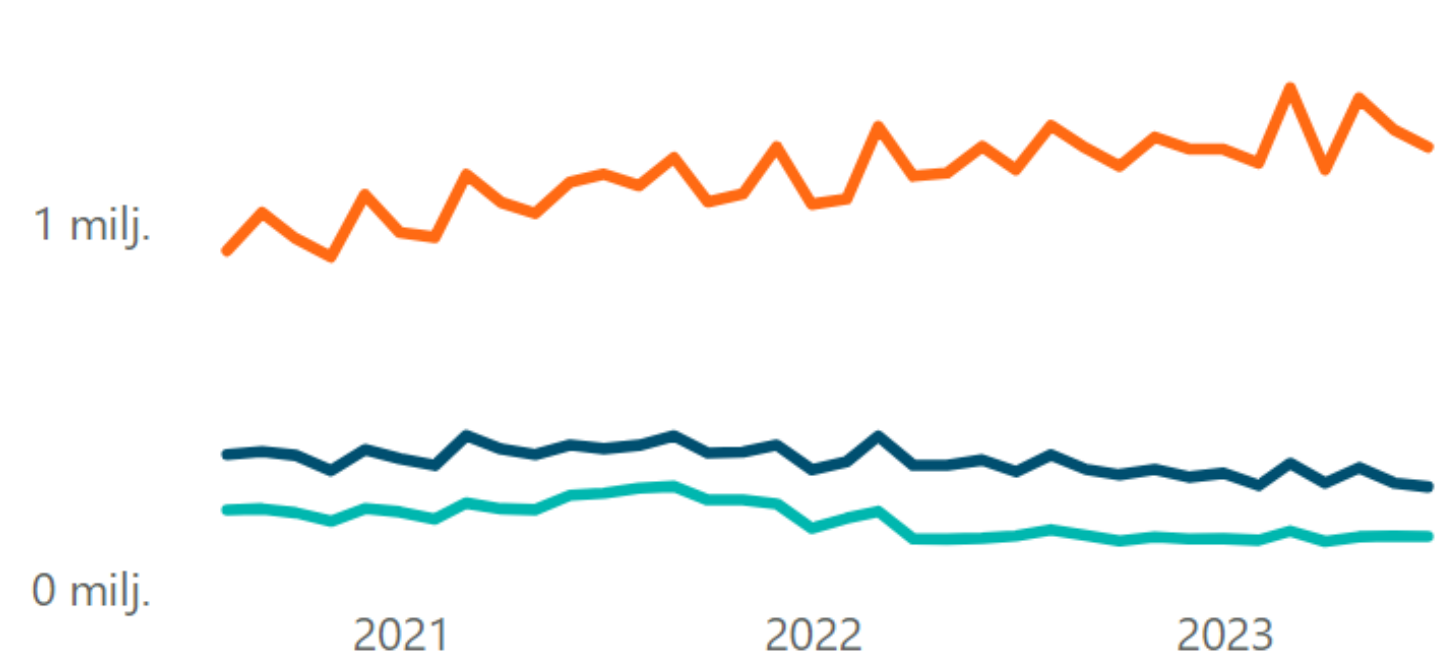
Esimerkki kompleksisuudesta #6: Lahdessa 1000+ pv työttömien sakkomaksut nousussa – sama ilmiö SUURISSA kaupungeissa

– MIINUSTA –

LAHTI

Työmarkkinatuen kuntaosuudet, aikasarja (eur)

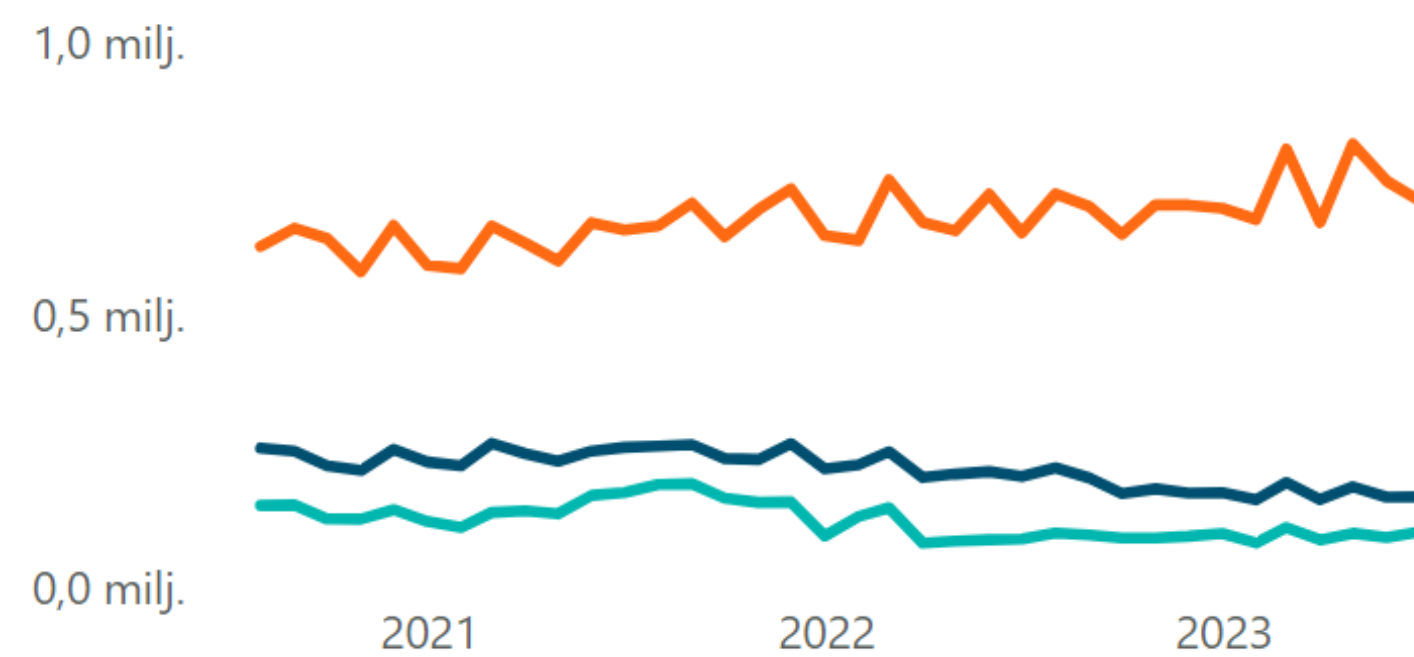
● 300-499 ● 500-999 ● yli 1000

KUOPIO

Työmarkkinatuen kuntaosuudet, aikasarja (eur)

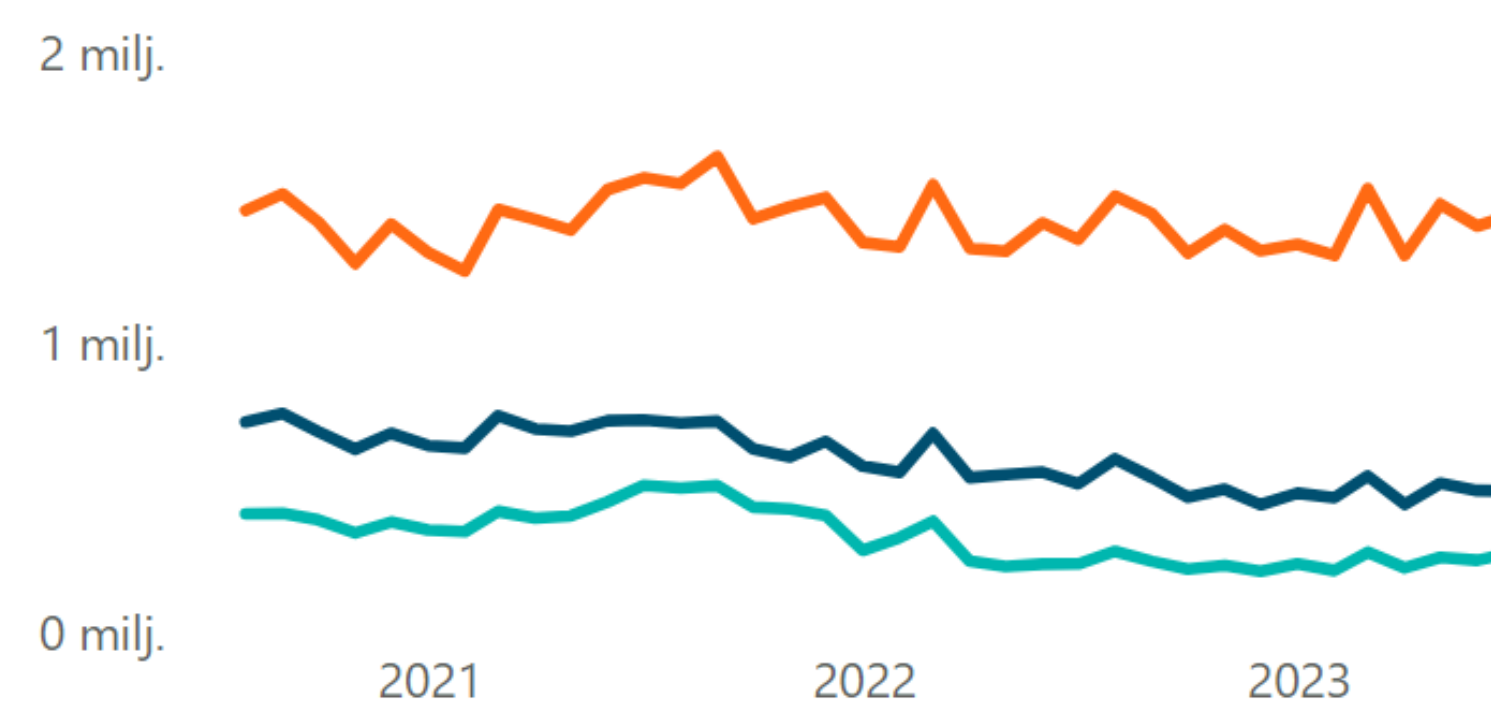
● 300-499 ● 500-999 ● yli 1000

TAMPERE

Työmarkkinatuen kuntaosuudet, aikasarja (eur)

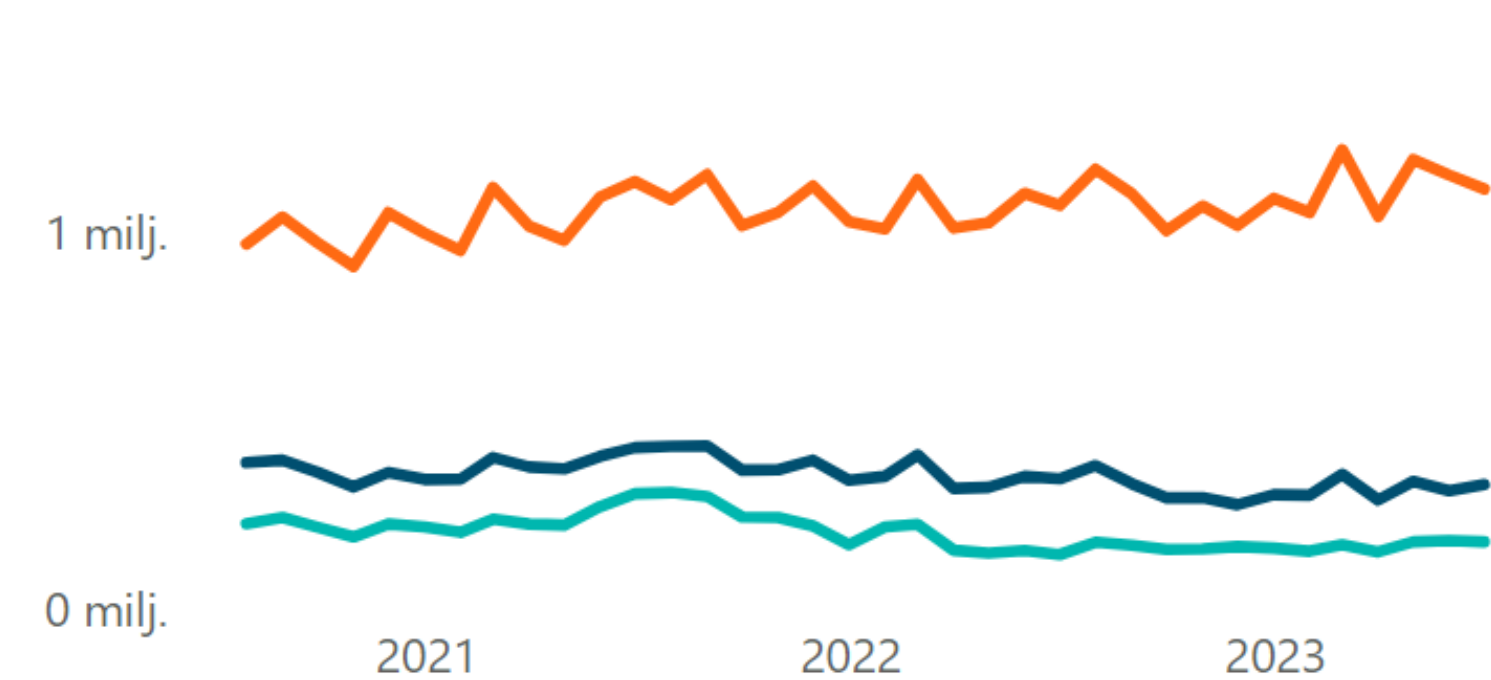
● 300-499 ● 500-999 ● yli 1000

JYVÄSKYLÄ

Työmarkkinatuen kuntaosuudet, aikasarja (eur)

● 300-499 ● 500-999 ● yli 1000

Lähde: Kelasto

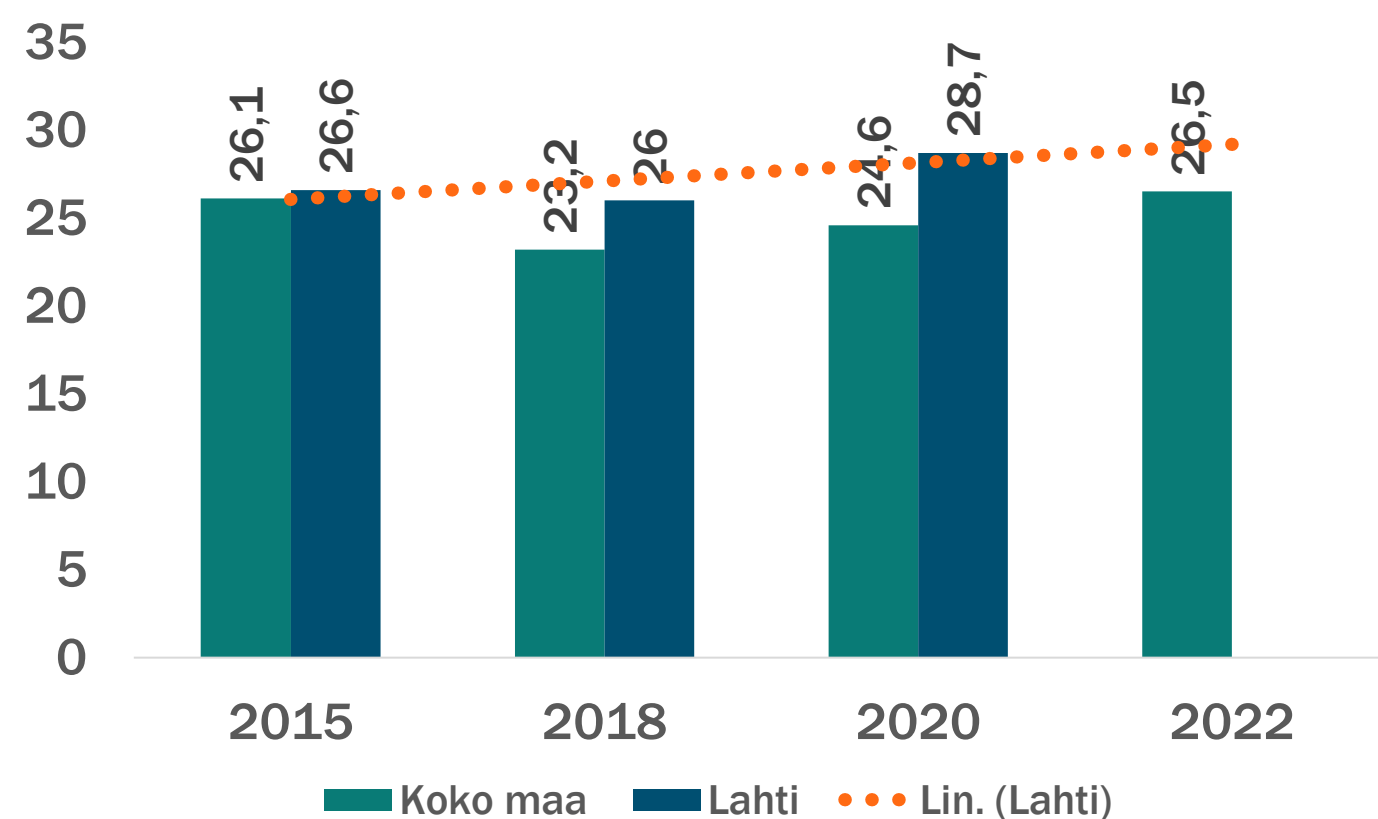
- Lahdessa työmarkkinatuen kuntaosuudet eli ns. sakkomaksut ovat yli 1000 päivää työttömänä olleilla nousussa, vaikka kokonaistyöttömyys on laskenut nopeasti
- Ns. sakkomaksut nousevat nopeammin Lahdessa kuin muualla ja ovat suurempia
- Ilmiö ei ole kuitenkaan täysin poikkeuksellinen, vaan myös monissa muissa suurissa kaupungeissa on hieman nousua tai kehitys on tasaista

→ **Viheliäinen ongelma: Parantuneesta aktivoinnista huolimatta yli 1000 päivää työttömänä olleiden ns. sakkomaksut kasvavat Lahdessa**

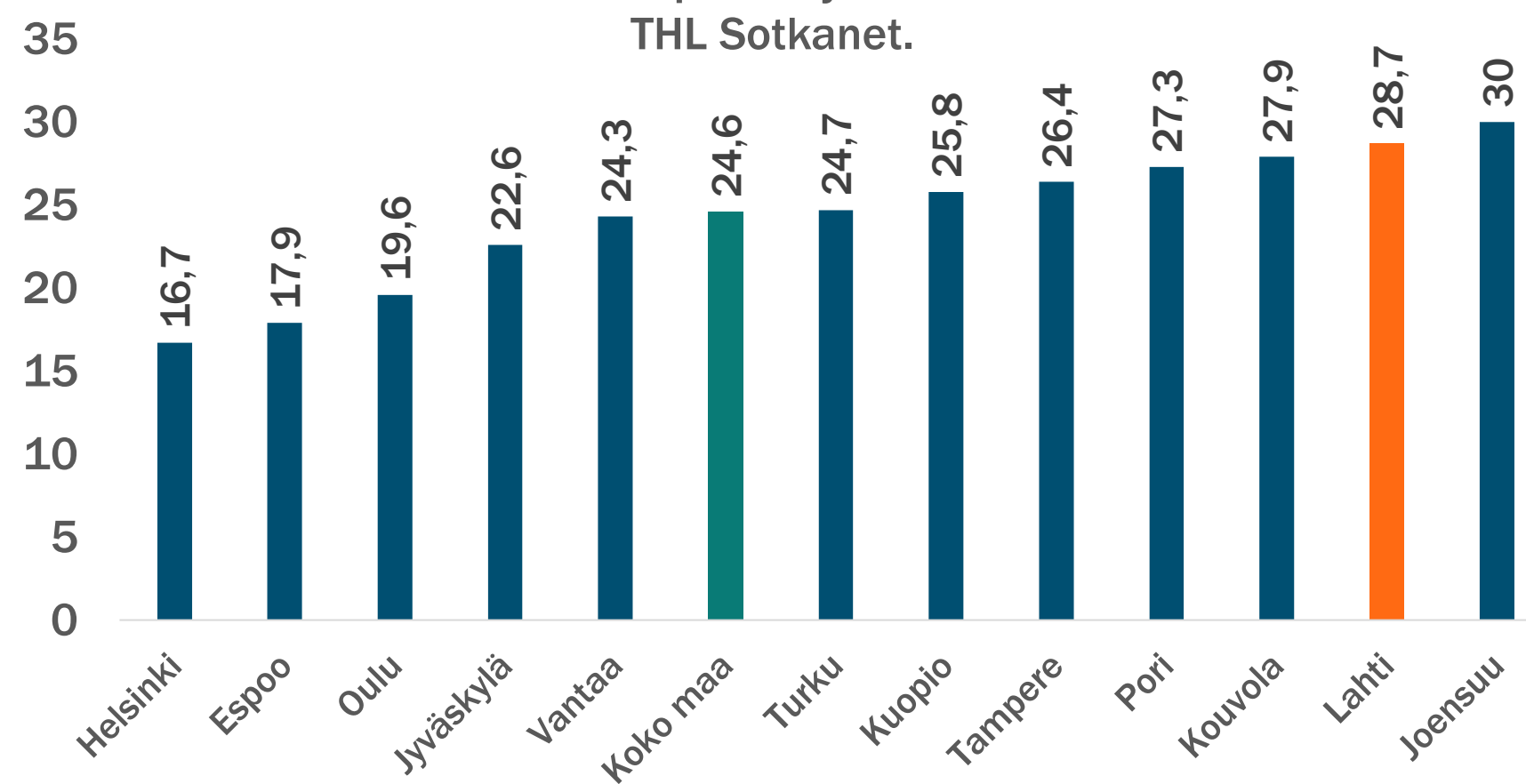
Esimerkki kompleksisuudesta #7: Lahdessa työkäisten työkyky maan keskitasoa heikompi ja 12 suurimman kaupungin hännillä

Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksu työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%), 20 - 64-vuotiaat (Ind. 4387). Lähde: THL Sotkanet. (Lisätietoja: Tiedot saatavilla 2013–2020. Päivitysväli: Kahden vuoden välein. Viimeisin päivitys 11.9.2021.)

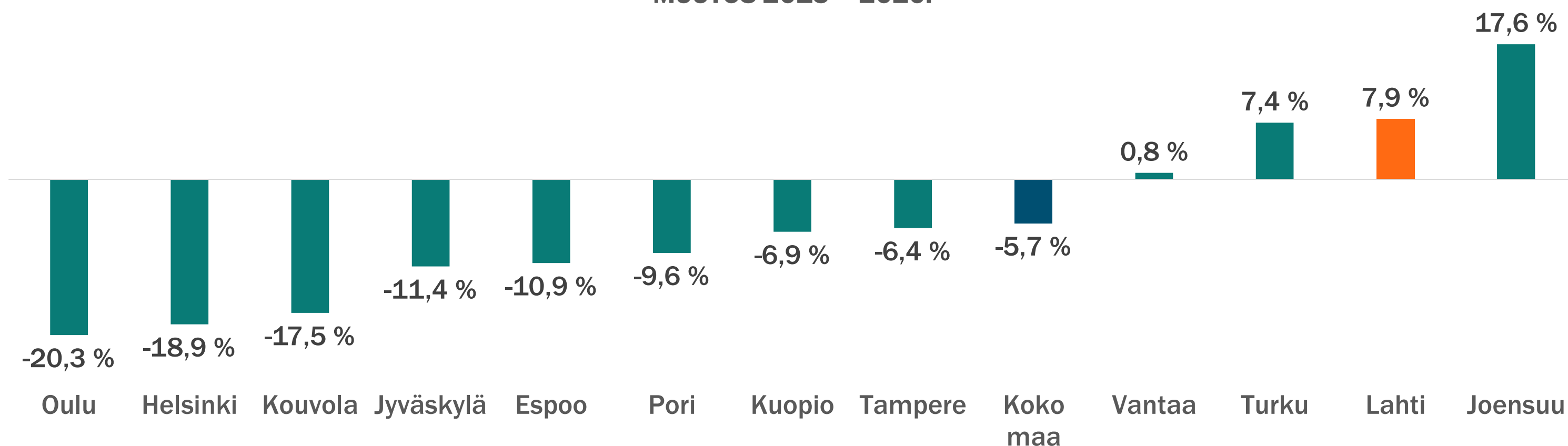
Lahti vs koko maa 2015 - 2020. (Koko maa 2022) Lähde: THL Sotkanet.

Lahti vs 12 suurinta kaupunkia ja koko maa 2020. Lähde: THL Sotkanet.

MUUTOS 2015 - 2020.

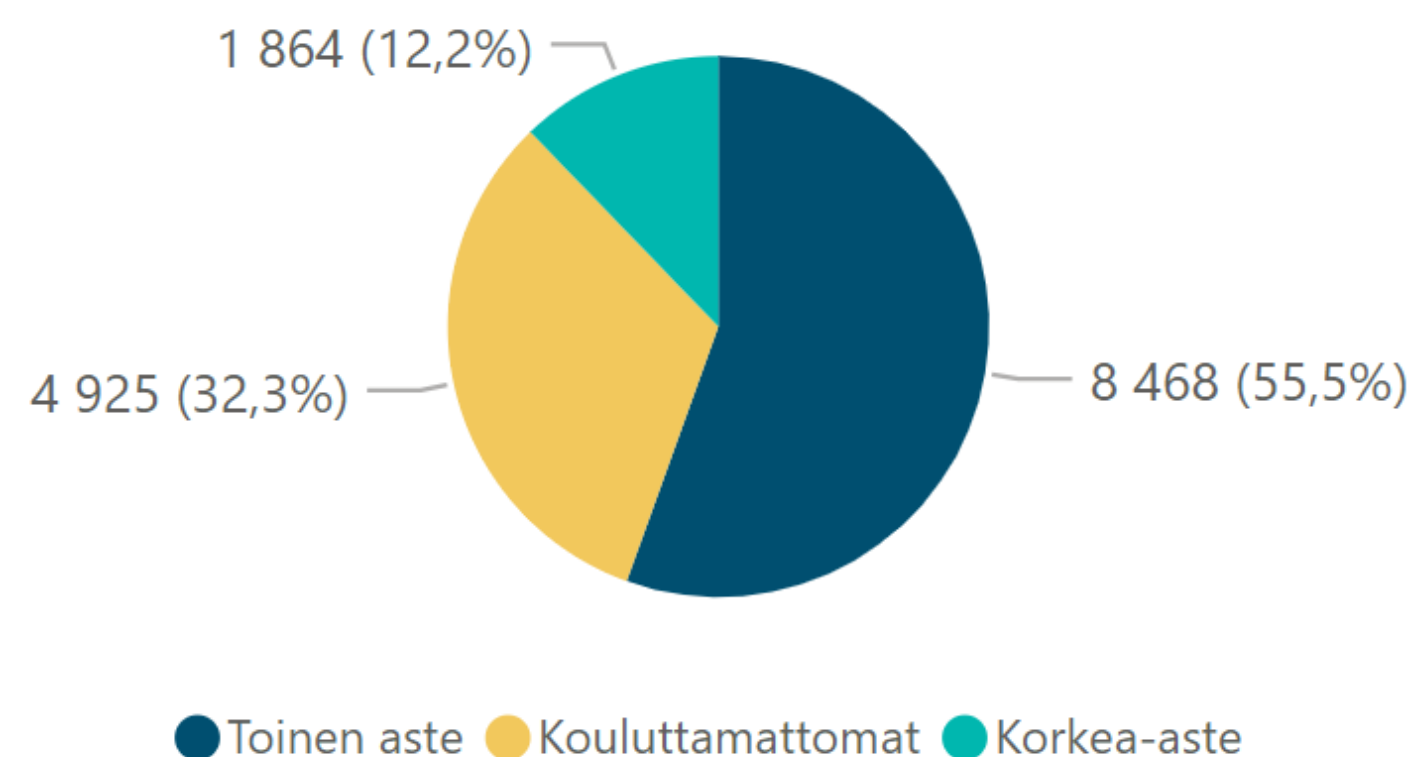
- Lahdessa työkäisten työkyky on maan keskitasoa heikompi ja suurten kaupunkien hännillä (2. viimeinen Joensuun jälkeen)
- Jopa n. 30 % lahtelaisista työkäisistä usko, ettei jaksu todennäköisesti työskennellä vanhuuseläkeikään saakka
- Koko maan osuus on 24,6 %
- Lahdessa osuus kasvoi vuosina 2015 - 2020 suurista kaupungeista 2. eniten

→ Viheliäinen ongelma: työkäisten työkykyongelmat lisääntyvät Lahdessa ja viralliset indikaattoritiedot tulevat viiveellä, samalla ns. sakkomaksut kasvavat

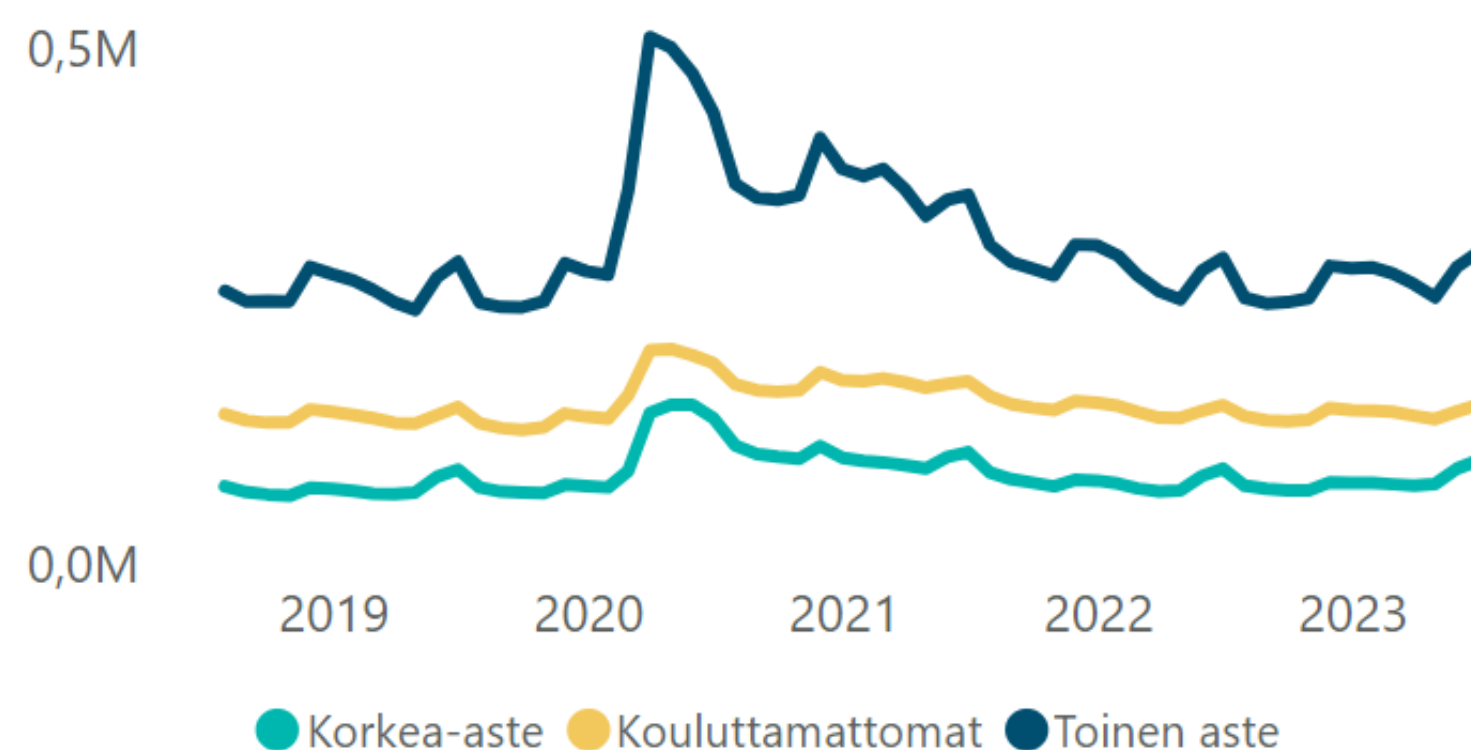
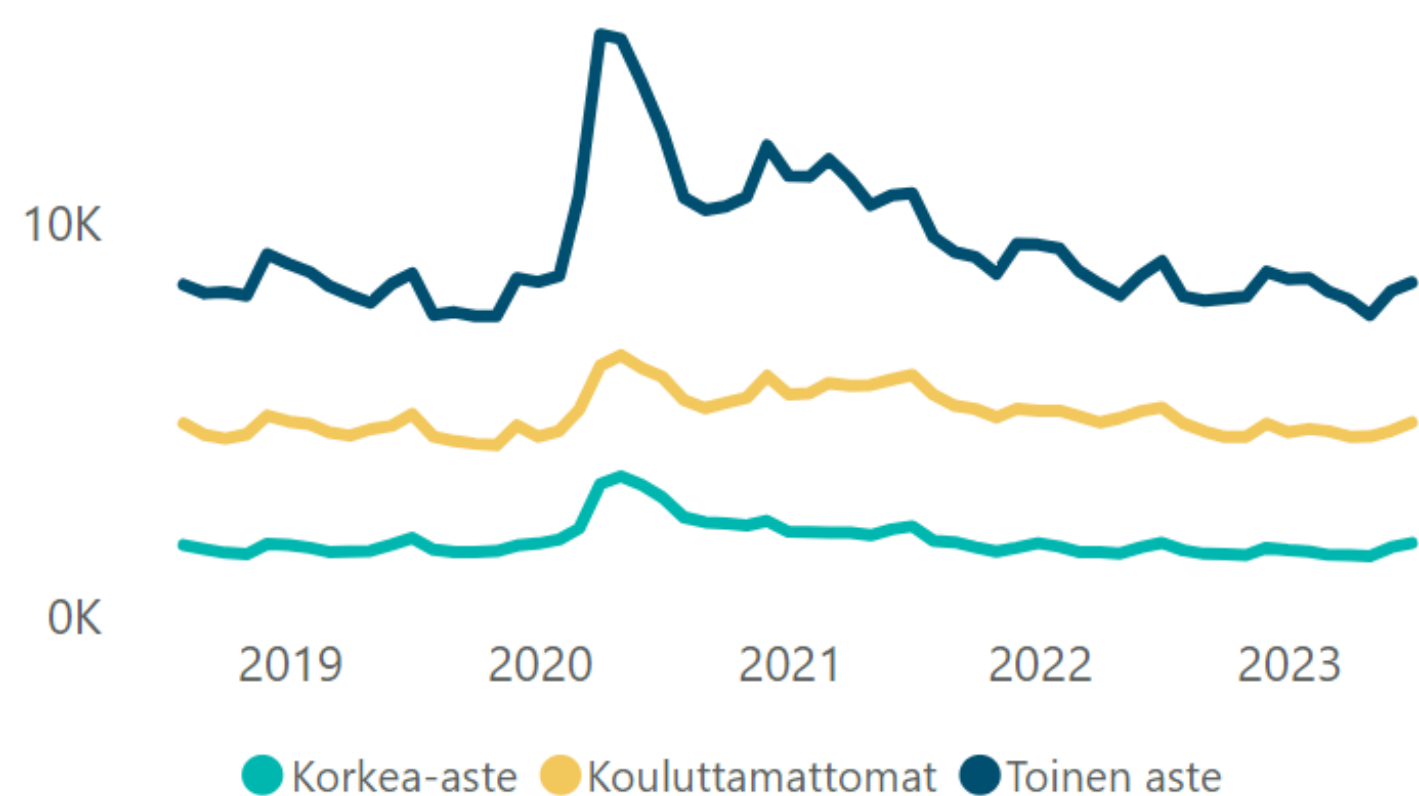
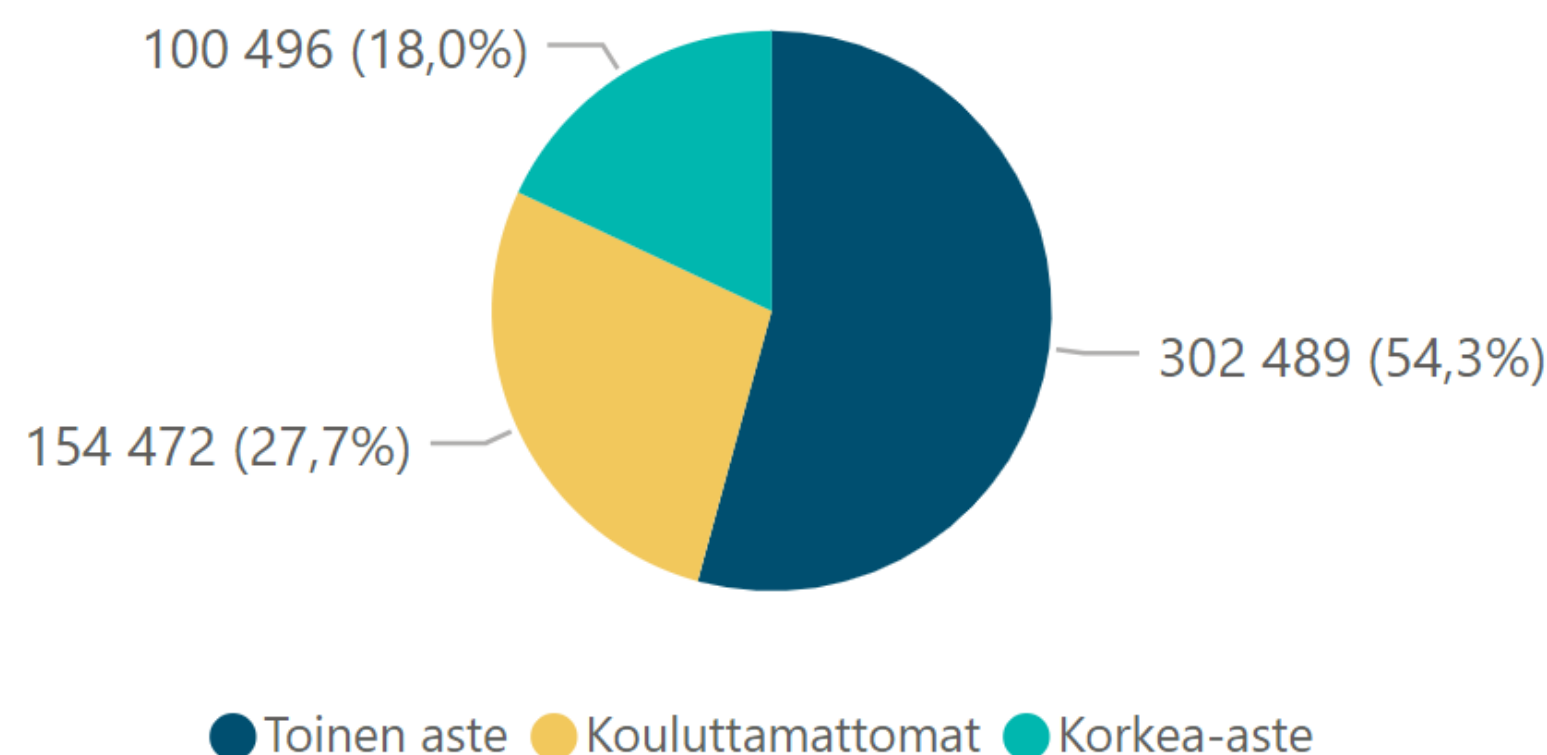
Esimerkki kompleksisuudesta #8: Lahdessa on suhteessa paljon kouluttamattomia työttömiä työnhakijoita

– MIINUSTA –

LAHTI

KOKO MAA

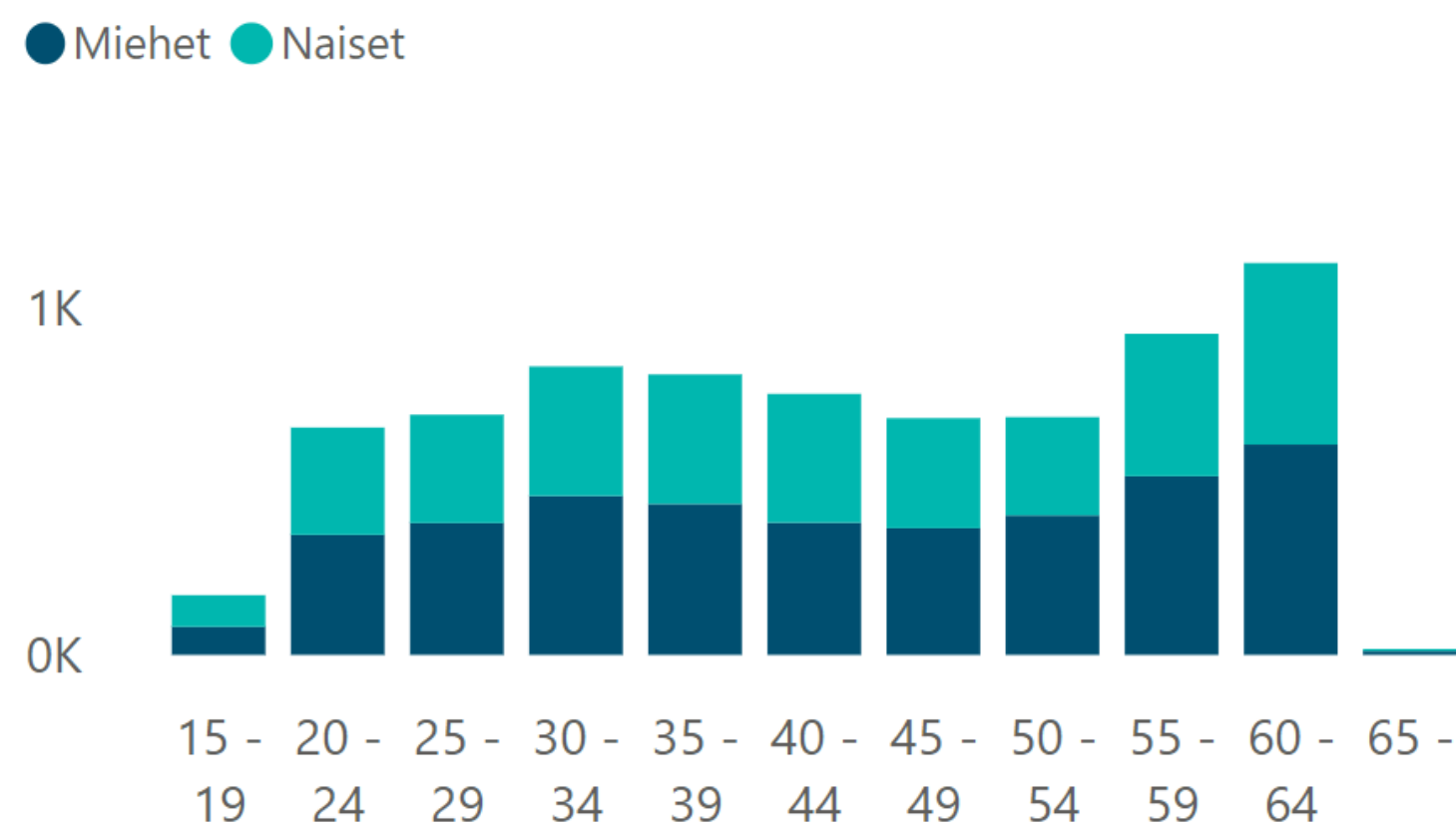

- Lahdessa on maan keskitasoa enemmän kouluttamattomia työttömiä työnhakijoita
- Heinäkuussa 2023 kouluttamattomien työttömiä työnhakijoiden osuus oli Lahdessa 32,3 % kaikista työttömistä työnhakijoista
- Koko maassa kouluttamattomien osuus oli 27,7 %

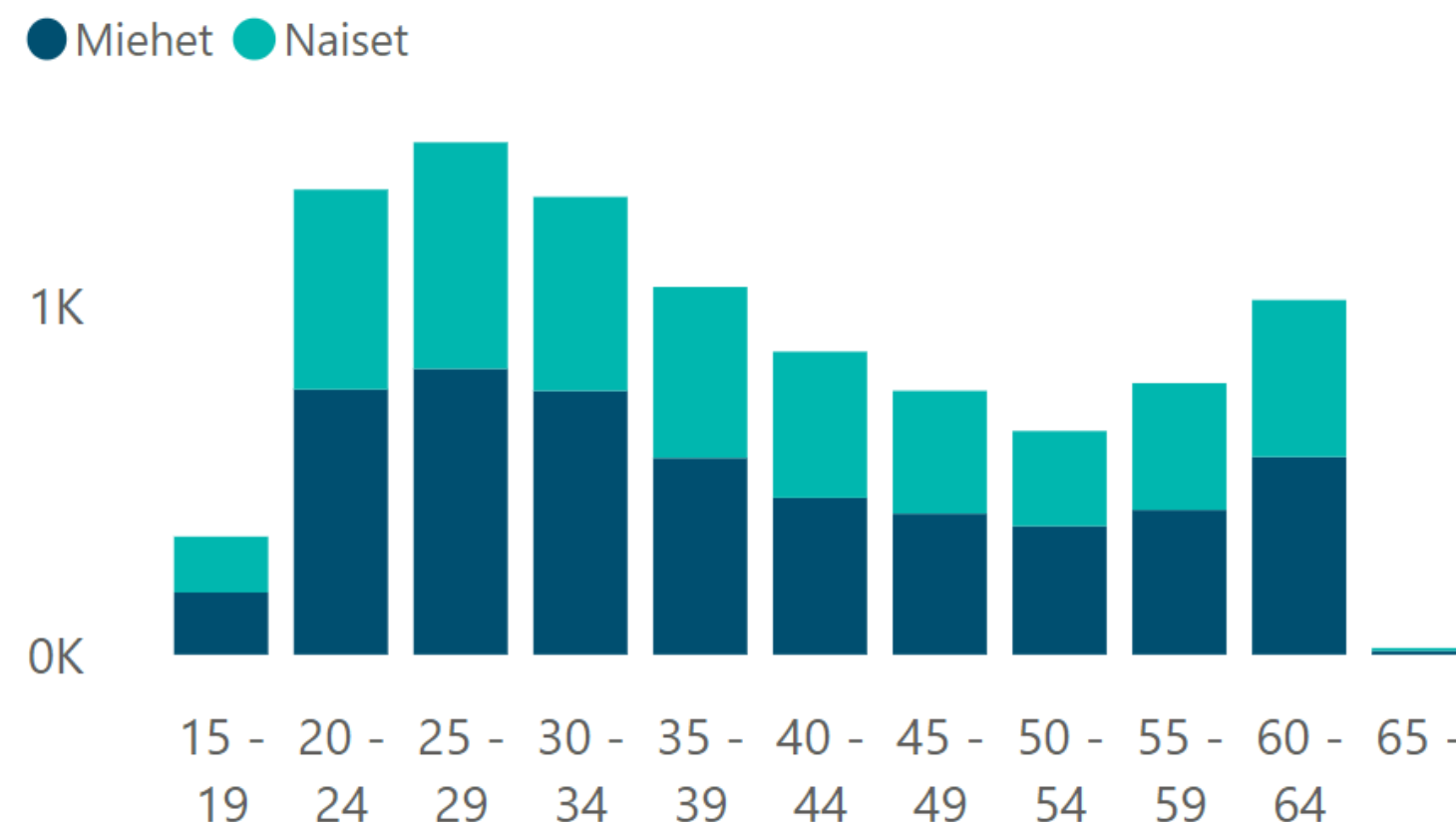
→ **Viheliäinen ongelma: Kouluttamattomien työttömien työnhakijoiden määrä pysyy Lahdessa korkealla, samalla ns. sakkomaksut kasvavat. Toisaalta valtakunnallinen trendi samansuuntainen, mutta osuudet alhaisempia**

Esimerkki kompleksisuudesta #9: Lahdessa on suhteessa paljon yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita

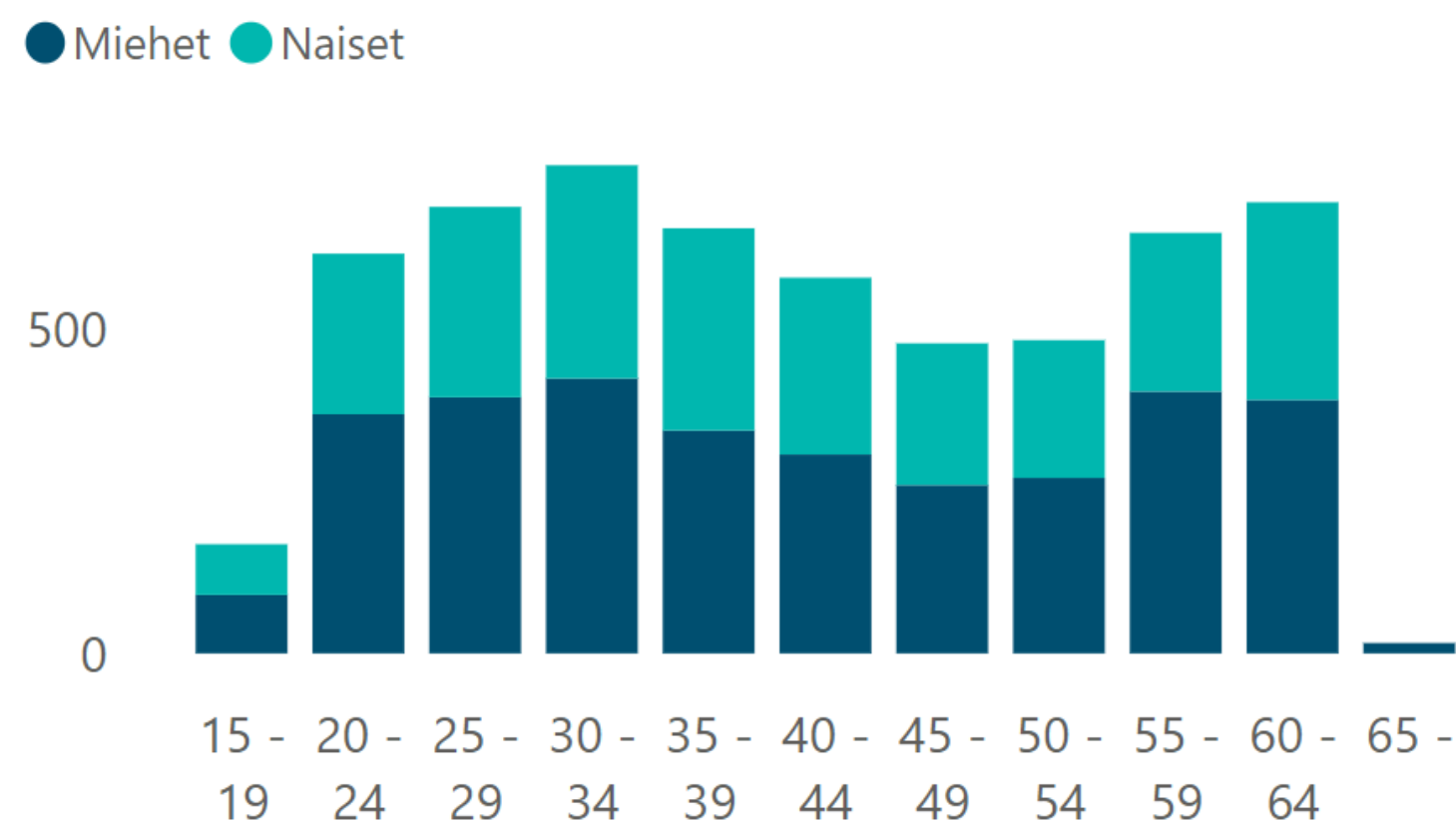
LAHTI

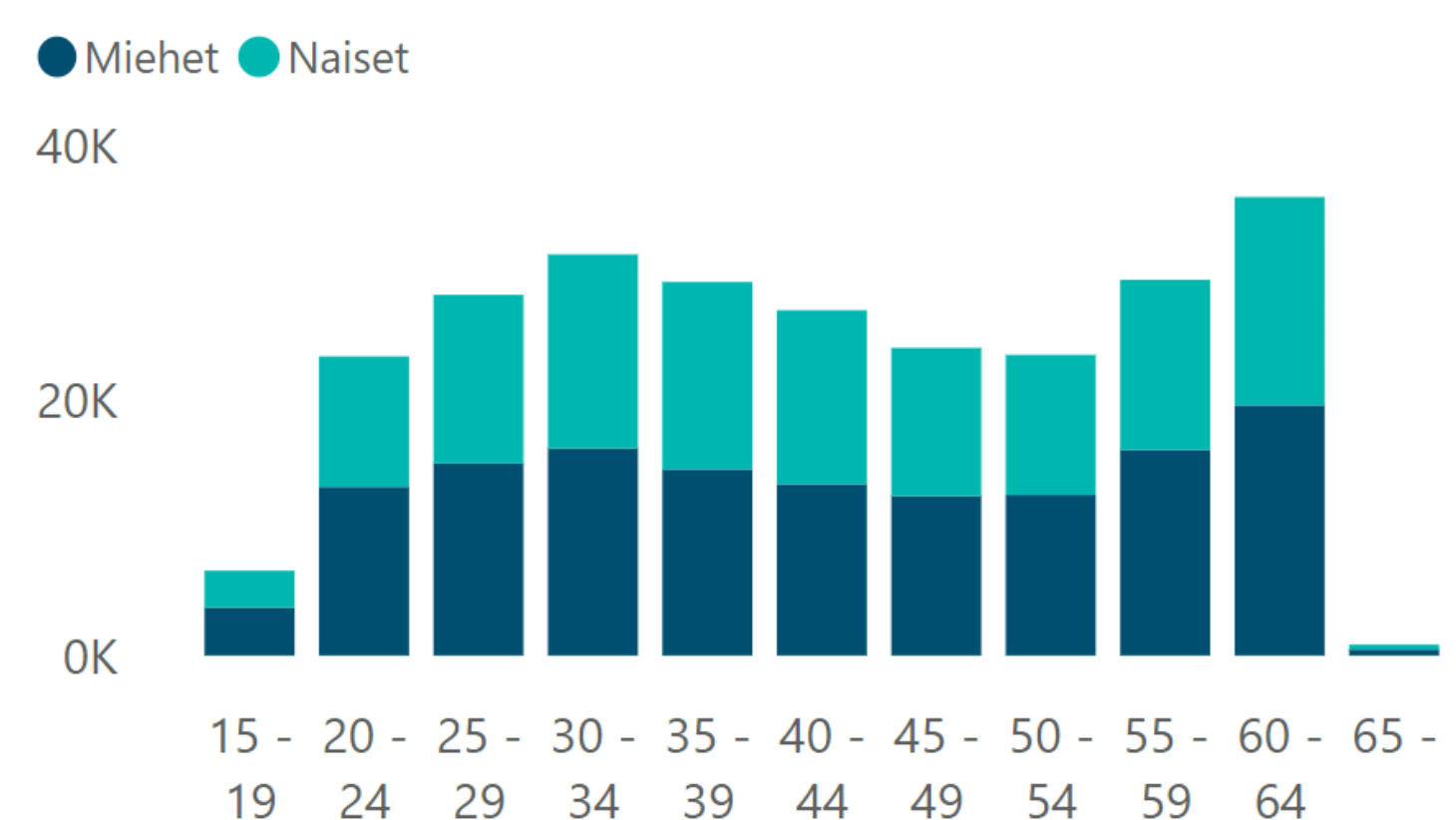
JYVÄSKYLÄ

KUOPIO

KOKO MAA

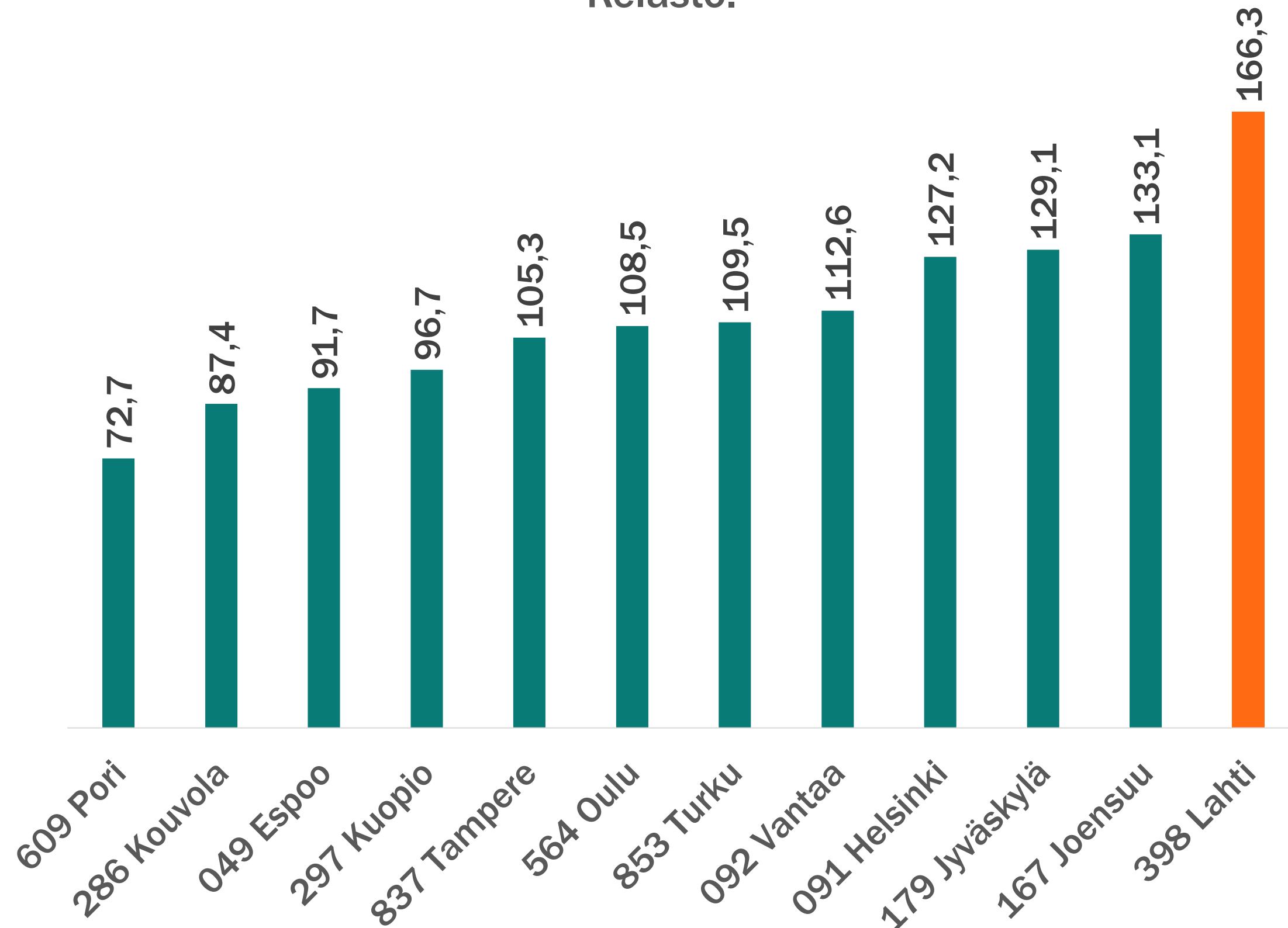
- Lahdessa on suhteessa paljon yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin
- Heinäkuussa 2023 Lahdessa työnhakijoita oli yhteensä 7 348
- Yli 50-vuotiaita työttömiä oli 2 756 henkilöä eli 37,5 % kaikista työttömistä
- Esimerkiksi Jyväskylässä painopiste on selvästi nuoremmissa työttömissä
- Kuopiossa on erilainen ja tasaisempi profiili kuin Lahdessa
- Lahdessa on koko maata ikääntyneempi työttömien profiili

→ **Viheliäinen ongelma: Lahdessa on ikääntynyt työttömien profiili; riskinä, että toimenpiteissä ennakoiti ja nuorempien ikäryhmien huomiointi jää vähemmälle?**

– MIINUSTA –

Esimerkki kompleksisuudesta #10: Lahdessa suurten kaupunkien ylivoimaisesti suurin työmarkkinatuen määrä per asukas (2022)

Työmarkkinatuki asukasta kohden 2022 suurissa kaupungeissa. Lahti vs 12 suurinta kaupunkia. Lähde: Kelasto.

LAHTI
166,3
€/as

KOKO MAA
83,4
€/as

- Työmarkkinatuki asukasta kohden 2022 oli suurista kaupungeista (12) ylivoimaisesti korkein Lahdessa, peräti 166,3 euroa per asukas.
- Lahdessa oli siis suurten kaupunkien ylivoimaisesti suurin määrä per asukas
- Pienin työmarkkinatuki asukasta kohden vuonna 2022 oli Porissa (72,7 €/as) ja Kouvolaissa (87,4 €/as)
- Erot suurten kaupunkien välillä ovat hyvin suuria

→ **Viheliäinen ongelma:** työmarkkinatuen käyttö voi kertoa eriasteisista syrjäytymishaasteista, eikä pelkkä kokonaistyöttömyyden kehityksen seuranta anna kuvaa Lahden todellisesta rakennetyöttömyyden tilanteesta.